

कचऱ्यातील 'सॅनिटरी नॅपकीन' आणि 'डायपर'चा प्रश्न सुटणार तरी कधी ?

प्रतिनिधी, पुणे

धराधरामधून गोळा होणाऱ्या कचऱ्यात सर्रास एकत्रच टाकल्या जाणाऱ्या सॅनिटरी नॅपकिन्स आणि डायपर्सचा प्रश्न अजूनही सुटण्याचे नाव घेत नाही. कचरावेचकांना कचरा उचलताना त्यातील सॅनिटरी नॅपकिन आणि डायपर वेगळे ओळखू यावेत यासाठी 'स्वच्छ' या कचरावेचकांच्या संस्थेने २०१० पासून कागदी पिशव्यांचा उपाय समोर ठेवला. या पिशव्यांचा स्वयंस्फूर्तीने वापर करणाऱ्या नागरिकांची संख्या तोकडी असून, त्या अधिक जणांकडून वापरात याव्यात यासाठी पालिका आवाहन करण्यास तयार नाही.

पुण्यात एकूण तयार होणाऱ्या कचऱ्यात सापडणाऱ्या सॅनिटरी नॅपकिन आणि डायपरचे प्रमाण किती, याचा अभ्यास सध्या 'स्वच्छ' करत असून, या अभ्यासाचे निष्कर्ष १५ ते २० दिवसांत पुढे येतील. यापूर्वी सप्टेंबर २०१४ मध्ये संस्थेने 'मॅसेच्युसेट्स इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी' बरोबर शहरात केलेल्या अभ्यासात हे प्रमाण एकूण कचऱ्याच्या ५ टक्के असल्याचे दिसून आले होते. संस्थेच्या लक्ष्मी नारायण म्हणाल्या, "नागरिकांनी वापरलेले सॅनिटरी नॅपकिन व डायपर कचऱ्यात टाकताना ओळखू येतील अशा पिशव्या वापरण्याचे आवाहन पालिकेने करायला हवे. संस्थेने त्यासाठी पिवळे लेबल लावलेल्या कागदी पिशव्यांचा पर्यायी समोर ठेवला आहे. या पिशव्यांमधून आम्हाला कोणताही नफा कमवायचा नाही. गेल्या दोन

कचरावेचकांना त्रास कसा ?

वापरलेले सॅनिटरी नॅपकिन आणि डायपर हा कचरा सुका नाही आणि ओलाही नाही. यामुळे गोंधळात पडलेले नागरिक अनेकदा सुक्या कचऱ्यात सॅनिटरी नॅपकीन कागद, प्लॅस्टिकची पिशवी किंवा लहान खोक्यात गुंडाळून टाकतात. हे कागद वा पिशव्या बघून त्यात कोणती वस्तू आहे हे ओळखता येत नाही. प्लॅस्टिक वेगळे करताना कचरावेचक पिशवी उघडतात आणि आतमध्ये असलेले वापरलेले सॅनिटरी नॅपकिन त्यांच्या हाती लागते. असा कचरा हाताळणे कचरावेचकांसाठी किळसवाणे असते.

उत्पादक कंपन्यांकडूनही प्रतिसाद नाही ज्या कंपन्या सॅनिटरी नॅपकिन व डायपरचे उत्पादन करतात त्यांनी ते कचऱ्यात टाकण्यासाठी पिशव्याही पुरवाव्यात, असे आवाहन या कंपन्यांनाही संस्थेने वारंवार केले असून त्याला प्रतिसाद मिळालेला नाही. 'कंपन्यांनी आम्ही तयार केलेल्या पिशव्याच वापरल्या पाहिजेत असे मुळीच नाही. त्यांनी हव्या त्या प्रकाराच्या किंवा रंगाच्या पण ओळखू येण्याजोग्या पिशव्या द्यायला हव्यात,' असेही लक्ष्मी म्हणाल्या.

महिन्यांत दर आठवड्याला आम्ही पालिकेला पत्रे पाठवली आहेत. औषध आणि रिटेल दुकानदारांनी सॅनिटरी नॅपकीन किंवा डायपरची

विक्री करताना 'ना नफा ना तोटा' तत्वावर या पिशव्याही दुकानात ठेवाव्यात असे आवाहनदेखील पालिका करू शकेल. ज्या

नागरिकांना स्वयंस्फूर्तीने त्या वापरायच्या असतील ते त्या विकत घेऊ शकतील. या पिशव्यांवर मार्जिन मिळत नसल्यामुळे दुकानदार त्या

विक्रीस ठेवायला तयार नाहीत. नागरिकही एका सॅनिटरी नॅपकिनवर १० ते १२ रुपये खर्च करतात, पण तो टाकण्यासाठीच्या पिशवीवर १-२ रुपये खर्च करण्यास तयार नसतात." सध्या दर महिन्याला ४० ते ५० हजार पिशव्या संस्थेकडून विकल्या जात असल्याचेही लक्ष्मी यांनी सांगितले.

वल्हेवाट लावण्यासाठी प्रकल्प आहेत, पण...

पालिकेच्या घनकचरा विभागाचे सहआयुक्त सुरेश जगताप म्हणाले, "सॅनिटरी नॅपकिन व डायपरच्या कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्यासाठीचे प्रकल्प वर्तक बाग, कोरेगाव पार्क व अॅमिनोरा कॉलनी या ठिकाणी सुरु आहेत. या ठिकाणी काही लोक हा कचरा गोळा करण्यासाठी नेमले आहेत. काही सोसायट्यांनी स्वतःची डस्टबिन बसवली आहेत. त्या ठिकाणी जाऊनही माणसे कचरा उचलतात. नॅपकिन कचऱ्यात टाकण्यासाठीच्या ओळखू येतील अशा पिशव्या उत्पादक कंपन्यांनी पुरवणे आवश्यक आहे. ती जबाबदारी घेण्यास कंपन्या तयार नाहीत."

मोकसत्ता - २४ - ०४ - १५